

וַיִּגַל אֶת הָאֵבֶן מֵעַף הַבָּאָר וַיִּשֶׁק אֶת צֵאֵן לִבְנֵי אוֹזֵי אֲבוֹתָיו.

וברש"י "כאדם שמעביר פקק מעל צלוחית, להודיעך שכחו גדול".

וצ"ב מאי אכפת לן שכחו של יעקב גדול, ומה חידוש יש בדבר זה, ועוד דא"כ אמאי פחד מעשיו ואליפז.

ונראה לומר שהתורה רצתה לאלפינו בינה מהו ערכו ומטרתו של הכח, ולהעמיד את ההשקפה הנכונה בענין כוחו של האדם. הנה כתוב "וישק יעקב לרחל ויבך" ופירש"י לפי שבא בידים ריקניות שהרי אליפז רדף אחריו להרגו והשיגו, ולפי שגדל אליפז אצל יצחק אמר לו מה אעשה לציווי של אבא, אמר לו יעקב קח את כל רכושי ועניי חשוב כמת ונמצאת מקיים ציווי אבינו ולכאורה מדוע נצרך יעקב לכך, הרי הבא להרגך השכם להרגו, ויעקב הרי היה מסוגל להרגו.

וכן בפרשת וישלח "ויירא יעקב מאד ויחץ את העם אשר לו לשני מחנות וכו'", ומדוע פחד כ"כ מעשיו, והרי מבואר שאמר "והיה אם יבוא העשיו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנותר לפליטה", ופירש"י "על כרחו - כי אלחם עמו", ומוכת שאם היה נלחם עמו היה מנצחו, ומדוע באמת נמנע יעקב מכך.

וכן מצינו כשיעקב היה אצל לבן ורימהו והחליף משכורתו עשרת מונים, ולבסוף לבן רודף אחריו ואומר לו מדוע לקחת את בנותי כשבויות חרב וכו', "ויחר אף יעקב בלבן ויאמר לו מה פשעי ומה חטאתי", יעקב מתנצל ומסביר ללבן שלא ברח ולא לקח מאומה, וכי לא היה יעקב יכול להראות ללבן מי הוא הצודק בשפה שלבן מבין...

אלא שרצתה התורה ללמדנו שהכח הוא האמצעי האחרון ואין להשתמש בו אלא לצורך עבודת ה', וח"ו להשתמש בו לרעה ולהשחית את המידות.

וביותר, מטרתו של הכח להעמידנו בנסיון, "איזהו גיבור הכובש את יצרו" - אע"פ שיש לו לאדם כח רב עדיין אינו חשב לגיבור אלא אם כן כובש את כוחו, וזהו שבאה התורה ללמדנו במעשה יעקב, דווקא במקרים האלו אצל עשיו, אליפז וכו' לא ניצל יעקב את כחו אלא ידע את המעלה העצומה בהתגברות, וזוהי הגבורה הגדולה שאנו מוצאים ביעקב לכל אורך הדרך. אכן במקום אחד אנו מוצאים שיעקב ניצל את כחו, עם שרו של עשיו, שם יעקב נלחם עד שעלה השחר, משום שכאן היה עליו לנצל את הכח ולהאבק בו ולנצחו בכדי שיעלה חזרה השמימה.

וַיִּגַד יַעֲקֹב לְרוּזֵל כִּי אוֹזֵי אֲבִיהָ הִוא.

וברש"י "אם לרמות הוא בא, אחיו אני ברמאות".

וצ"ב א"כ כיצד הצליח לבן לרמות את יעקב ולתת לו את לאה במקום רחל?

איתא במדרש שנקרא שמו "לבן" מכיון שהיה מלובן ברשעות עד שלא נתערב בו שמץ של צדקות.

ולכאורה לפי"ז צריך להבין מדוע לא נקרא שמו לבן הרשע אלא לבן הארמי, דהנה אין לך מעשה רשעות גדול מזה שרחל נדעת שהיא עומדת לינשא ליעקב אבינו ומתעטפת בבגדי כלילותה, וברגע האחרון מצווה עליה אביה לפשוט את הבגדים ולתתם לאחותה הגדולה, ואילו רחל נשארת בוכיה בביתה, היש לך רשעות גדולה מזו.

וכן מסופר במדרש שדמי הסעודה נלקחו ברמאות מאנשי העיר, שאמר להם לבן הרי עד שיעקב בא היה לנו מחסור במים והנה אם ניתן לו את לאה ישאר עמנו שבע שנים נוספות, ובכדי שלא תגלו ליעקב את הרמאות תנו לי משכון, והלך לבן וקנה במשכונות את צרכי הסעודה, וכל אחד שרצה את חפציו נאלץ לפדותם בדמים, ולכאורה יש כאן יותר רשעות מאשר רמאות, וא"כ מדוע נקרא שמו לבן הארמי ולא לבן הרשע.

ונראה שחז"ל ירדו לעומק נפשם של הרשעים וכינו אותם על פי זה, דהנה עשיו נקרא עשיו הרשע אע"פ שבמעשיו מוכח שהיה בעל תאוה גדול, (כפי שמצינו בניזיד עדשים, וכן היה צד נשים תחת בעליהן ומענה אותן) משום כל מעשיו נבעו מתוך רשעותו, ולכן נקרא רשע.

אך לבן מעשיו לא נבעו מרשעותו אלא מרמאותו, שהיה מרמה את עצמו, שכל רצון ותאוה שהיו ללבן היה מחפש לתתם וסיבות לכך שבעצם הוא צודק, והיה משכנע את עצמו בכך, שהרי עשה מעשה אכזריות גדול כל כך כלפי הבת שלו, והיכרחי האב על בניו, אלא שהוא שכנע את עצמו שהרי "לא יעשה כך במקומינו", וא"כ זהו הצדק והיורש שלא תתחתן קודם וכל המעשים כשרים לכך כולל לגנוב את בני עירו, וממילא לבן בעיני עצמו הוא צדיק שהרי הוא מתגבר על רגשותיו וכובש רגמו.

וביותר מזה, בתחילה לבן אומר לו "אך עצמי ובשרי וישבת עמדי חודש ימים", ופירש"י שלא היה זה בחינם, אלא שיעקב עבד עמו בעבוד זה, ואחרי חודש אומר לו לבן "ועבדתני חינם", וכי עבד עמו בחינם, הרי עבד עמו תמורת ישיבתו בבית לבן אלא שלבן שכנע את עצמו שכל מה שיעקב גר בביתו זה מחמת שהם קרובי משפחה, וא"כ יעקב עובד בחינם, ופחד שבסופו של דבר יעקב יבקש שכר עבור עבודתו, ולכן הוא הגיע כביכול בצדקות שלא יעבוד בחינם, וכשאמר לו יעקב שיעבוד בשביל רחל לבן נרגע, "טוב תיתי אותה לך מתיתי אותה לאיש אחר" - דהיינו אני נותן לך אותה בחינם כי הרי בכל מקרה היא צריכה להתחתן, ולכן "שבה עמדי", בעצם מה שאתה עובד זה בשכר שאתה גר אצלי, וא"כ נפתח לו פתח לרמות את יעקב, שהרי עבודתך היא בשכר ישיבתך עימי, וכל מה שאני נותן לך את רחל זה מתנה, א"כ "לא יעשה כן במקומינו לתת את הצעירה לפני הבכירה", מה תלין עלי שאני לא נותן לך את רחל קודם, הרי זה לא מקובל כאן.

וכך הוא ממשיך ברמאותו לרמות את עצמו במעשהו עם אנשי העיר, שזוהי החוצפה הגדולה ביותר לגנוב את כספם ולרקוד

